

Sygn. akt V CSK 546/12

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa E. Spółki z o.o. w likwidacji w W.
przeciwko A. [...] Spółce z o.o. w W. (poprzednio: T. [...] Spółka z o.o. w S.)
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 września 2013 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 26 kwietnia 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadnienie

Powódka E. Spółka z o.o. w likwidacji w W. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W., którym uchylono nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym i oddalono powództwo przeciwko A. [...] spółce z o.o. w W. (poprzednio: T. [...] spółka z o.o. w W.) o zapłatę kwoty 500.200 zł z odsetkami, dochodzonej tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w związku z nieważnością umowy z dnia 27 stycznia 2005r. o pośrednictwo sprzedaży nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych położonych w S.. Powyższa kwota została wypłacona wcześniej jako „wynagrodzenie za sukces” polegający na zawarciu umów sprzedaży z osobami trzecimi.

Sąd Najwyższy, dokonując - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - oceny skargi kasacyjnej w aspekcie podstaw jej przyjęcia do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze kasacyjnej wskazano i należycie umotywowano tzw. przyczyny kasacyjne, czyli przesłanki wynikające z art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli spełniony jest ten wymóg przynajmniej w odniesieniu do jednej z nich.

Wniosek o przyjęcie, zawarty w skardze kasacyjnej powódki, został oparty na twierdzeniu o (1) „potrzebie wykładni prawnej w/w przepisów prawa, budzących poważne wątpliwości prawne”, (2) rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego w kwestii „Czy zawarcie umowy o pośrednictwo w sprzedaży nieruchomości, która swą treścią obejmuje także czynności bezpośrednio nie związane z obrotem nieruchomościami, a więc o charakterze mieszanym z osobą, która nie jest licencjonowanym pośrednikiem w sprzedaży nieruchomości, ale zatrudnia lub zleca wykonywanie czynności związanych ze sprzedażą nieruchomości licencjonowanemu pośrednikowi, jest umową ważną czy raczej umową nieważną, jako zmierzającą do obejścia przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami (...) poprzez zawieranie umów z osobami, które nie posiadają do tego uprawnień wymaganych przez przepisy ustawy, a przez to pozbawienie strony umowy o pośrednictwo w obrocie nieruchomościami możliwości skorzystania z podwyższonej staranności wymaganej od pośredników w obrocie nieruchomościami w ramach ich staranności zawodowej, a więc jako zawartej z naruszeniem przepisu art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 180 ust. 3 i 4 w zw. z art. 179 ust. 2 i 3 w zw. z art. 198 u.g.n.?”, (3) dokonania wykładni wzajemnej relacji art. 39 k.c. do przepisów art. 14 i 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym z uwagi na rozbieżność stanowisk sądów powszechnych „w zakresie ważności, nieważności, nieistnienia czy bezskuteczności zawieszonej lub przeciwnie ważności i skuteczności czynności prawnych działających przez podmiot działający w imieniu E. Spółki z o.o., którego mandat wygasł, a mimo to figurował w KRS”.

Sąd Najwyższy zważył:

Judykatura zgodnie wskazuje, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zawierać samodzielne wskazanie przyczyn kasacyjnych i ich uzasadnienie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2010 r., IV CSK 148/10, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2008 r., V CZ 23/08, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CZ 86/05, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006r., II CZ 28/06, niepubl.). W odniesieniu do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów

prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ pkt 2 k.p.c.) wymagane jest wskazanie indywidualnie oznaczonych przepisów prawa oraz umotywowanie potrzeby zajęcia autorytatywnego stanowiska przez Sąd Najwyższy, z odniesieniem do odmiennych judykatów, poglądów przedstawicieli doktryny bądź potencjalnie możliwej różnej ich interpretacji. Nie jest przy tym możliwe poprzestanie na odwołaniu do podstaw kasacyjnych skargi, których ocena z uwagi na różny zakres kognicji Sądu Najwyższego jest zastrzeżona dla dalszego etapu postępowania, tj. merytorycznego badania ich zasadności. Nie jest bowiem rzeczą Sądu Najwyższego domyślanie się, czy samodzielne wyszukiwanie poszczególnych przepisów, których interpretacji miałyby dotyczyć wątpliwości. Już tylko z tej przyczyny przesłanka (1) sformułowana jako „potrzeba wykładni prawnej w/w przepisów prawa, budzących poważne wątpliwości prawne” uchyla się badaniu w ramach przedsądu.

Nie stanowi dostatecznego uzasadnienia również przesłanka (3) oznaczona jako potrzeba dokonania wykładni wzajemnej relacji art. 39 k.c. do przepisów art. 14 i 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym z uwagi na rozbieżność stanowisk sądów powszechnych „w zakresie ważności, nieważności, nieistnienia czy bezskuteczności zawieszonej lub przeciwnie ważności i skuteczności czynności prawnych działających przez podmiot działający w imieniu E. Spółki z o.o., którego mandat wygaśł, a mimo to figurował w KRS”. Wprawdzie w tej części przyczyn przedsądu przepisy są powołane wprost, ale w okolicznościach sprawy brak potrzeby dokonywania ich wykładni. Po pierwsze tak szeroko rozbudowana wątpliwość, jak wynika z obszernych motywów jest problemem nauki i praktyki prawa, indywidualnie rozwiązywanym w danym stanie faktycznym i prawnym. Po drugie, jak wyraźnie wskazał sąd odwoławczy, przepisy powyższe nie stanowiły podstawy prawnej rozstrzygnięcia, a prowadzenie teoretycznych rozważań co do skutków umów zawartych przez reprezentanta powódki – Prezesa Zarządu, ujawnionego w rejestrze, z osobami trzecimi uznał za przedmiotowe. Sądy odwoływały się bowiem do art. 17 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.), stanowiącego w ust. 1 że domniemywa się, że dane wpisane do Rejestru są

prawdziwe, a w ust. 2 że jeżeli dane wpisano do Rejestru niezgodnie ze zgłoszeniem podmiotu lub bez tego zgłoszenia, podmiot ten nie może zasłaniać się wobec osoby trzeciej działającej w dobrej wierze zarzutem, że dane te nie są prawdziwe, jeżeli zaniedbał wystąpić niezwłocznie z wnioskiem o sprostowanie, uzupełnienie lub wykreślenie wpisu i stwierdziły, że powyższe domniemanie prawne nie zostało przez powoda wzruszone.

Także przyczyna (2) oznaczona jako potrzeba rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego nie została dostatecznie wykazana. Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Zagadnienia muszą mieć charakter rzeczywisty i konkretny. Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna nawiązywać do przesłanek przedsądu, a ponadto stanowić odrębną, pogłębioną argumentację prawną wskazującą na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.). Zdaniem skarżącej w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do wyjaśnienia, jakie skutki wywołuje zawarcie umowy mieszanej łączącej elementy umowy o pośrednictwo w sprzedaży nieruchomości i innych umów przez osobę nie będącą licencjonowanym pośrednikiem (art. 179 i nast. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami), ale zatrudniającą lub zlecającą wykonywanie czynności związanych ze sprzedażą nieruchomości takiemu pośrednikowi. Skarżący przyznał zatem, że zakres praw i obowiązków stron wynikających z umowy z dnia 27 stycznia 2005 r. będącej podstawą zapłaty, a obecnie roszczenia z nienależnego świadczenia, był znacznie

szerszy jak umowa nazwana regulowana wskazaną ustawą oraz że w jej treści wprost wskazano, że czynności pośrednictwa zgodnie z cyt. ustawą będzie wykonywać oznaczona imiennie i numerem licencji osoba fizyczna. Na dopuszczalność zawierania takich umów wprost wskazywała treść art. 179 ustawy o gospodarce nieruchomościami, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia i wykonywania umowy, przewidującego, że przedsiębiorcy mogą prowadzić działalność w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami, jeżeli czynności z tego zakresu będą wykonywane przez pośredników w obrocie nieruchomościami (ust. 3), a w przypadku wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, o którym mowa w ust. 3, w kilku miejscach lub oddziałach, przedsiębiorca powinien w każdym z tych miejsc zapewnić, aby czynności pośrednictwa były wykonywane wyłącznie przez pośredników w obrocie nieruchomościami (ust. 5). W tym stanie rzeczy do umów takich nie ma zastosowania rygor nieważności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r., V CSK 173/10, OSNC 2011 nr. 10, poz. 113, z dnia 5 września 2012r., IV CSK 81/12, niepubl.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.

aw

es